

Budečské rozhledy

Příležitostný list občanů Zákolan, Trněného Újezdu a Kovár

prosinec 2012 · číslo 24

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

rok se chýlí ke konci a my Vám proto přinášíme poslední číslo Budečských rozhledů s letopočtem 2012. Máme za sebou jako společnost rok plný změn, nabitý událostmi jak celosvětového, republikového, ale i lokálního významu.

Hned dvakrát v průběhu jednoho listopadového týdne mi byla po příchodu do zaměstnání adresována otázka: „Co se to tam u Vás v Zákolanech děje?“ V prvním případě jsem byla hned v obrazy, šlo o „nový kabát“ na soše v parku. Hodně mě překvapilo, jak rozdílné názory se vyskytly i v tak malém kolektivu. Od prohlášení, že jde o vandalství, přes názor, že je to klukovina až po dotazy typu: „Proč tam tu sochu vlastně pořád máte?“ No a prakticky to samé spektrum názorů jsem postřehla napříč celou naší obcí.

Já sama jsem vnímala nejintenzivněji nabarvení sochy Zápotockého přes syna. Po příchodu ze školy měl oči navrch hlavy a spoustu dotazů na to, proč a kvůli čemu. Takže jsem se snažila vysvětlovat. Po zhlédnutí večerních zpráv, kde vyslechl nejen starousedlíky, ale i paní starostku a hlavně autory „nové podoby“ sochy mě překvapil otázkou: „A můžu jít příště s Janem?“ A tak jsem znovu vysvětlovala.

V druhém případě se Zákolany dostaly do zpráv díky požáru v Cukrovaru. Informaci o tom jsem obdržela hned ve dveřích kanceláře, i když zpočátku nebylo kvůli dezinformacím ze strany médií vůbec jasné, co vlastně hoří. Tedy tentokrát rozhodně nic k zasmění, ba ani k polemice. Tím spíše, že se zde zřejmě nejednalo o nešťastnou událost, ale o zlý úmysl.

Takže asi nejhezčí, rozhodně nejméně rozporuplná medializace naší obce přišla se začátkem prosince, kdy byla Budeč prezentována v pořadu Toulavá kamera. I když si nejsem jistá, co to vypovídá o naší společnosti, že zrovna tento pořad byl – na rozdíl od předchozích událostí – v kolektivních diskuzích shrnut maximálně do dvou nebo tří vět...

Toto číslo jsme se snažili ladit svátečně. Najdete v něm mnoho ohlednutí za právě končícím adventním časem, fotky a články z akcí, které již tradičně patří k životu v Zákolanech, ale i z těch, které zde proběhly poprvé. Nadcházející Vánoce pak avizuje třeba fotografie Betlému paní Gálové nebo článek o vánočních zvycích od Romany Ondráčkové.

Na první straně se s námi se všemi podělil pan profesor Vlasák o své názory. Jsme moc rádi, že si udělal čas a zavzpomínal na Zákolany dávno minulé. Probral s námi své dětství, a jak vnímá život v obci dříve a dnes.

Na závěr Vám chci za celou redakci Budečských rozhledů popřát krásné prožití Vánoc, pohodu, klid a ať nám sváteční dobrá nálada vydrží i po celý nadcházející rok. Protože názory můžeme mít na různé problémy a události každý úplně jiné, ale přesto bychom spolu měli umět žít v dobré pohodě a vzájemné úctě.

Šťastné vykročení do roku 2013!

■ Kristina Langerová

Jednou z akcí, které jsou již tradičně zařazeny do kalendáře zákolanských společenských událostí, je Mikulášská besídka na zahradě restaurace U Libuše. I letos se sešly děti v doprovodu dospělých na začátku prosince, aby svým vystoupením a zpěvem vánočních koled přilákaly Mikuláše, pochopitelně v doprovodu čerta a anděla. Pro všechny zúčastněné byl tedy tento nedělní podvečer možností zahájit adventní čas společně za doprovodu krásné hudby, dobrého cukroví, čaje, svařeného vína nebo třeba grilované klobásy. Ale hlavně – přátelské atmosféry plné smíchu a roztoužených dětských úsměvů.

Kristina Langerová ■ Foto: Marcela Drapáková

Rozhovor s panem Vladimírem Vlasákem, perkusionistou a profesorem Akademie múzických umění

S panem profesorem Vlasákem jsem se setkala poprvé v březnu letošního roku. Tehdy za mnou přišel spolu s panem Vladimírem Černým s návrhem uspořádat v restauraci U Libuše koncert na bicí nástroje. Koncert měl neuvěřitelný úspěch a tak následoval další, na kterém vystoupil pod vedením Václava Mazáčka Komorní orchestr Dvořákova kraje. Plný sál a příjemná atmosféra byly jasným dokladem toho, že vážná hudba si v Zákolanech najde své posluchače. Z naší spolupráce na přípravě koncertů se postupně stala přátelská setkání, při kterých jsem se dozvěděla mnoho zajímavého nejen o životě pana Vlasáka, ale také o době, kdy většina z nás ještě nebyla na světě. V následujícím rozhovoru bych se alespoň o část vzpomínek chtěla podělit se čtenáři Budečských rozhledů.

Pane profesore, jste jeden z nejstarších rodáků naší obce - 17. února 2013 se dožijete 85 let. Je to úctyhodný věk a hodně toho pamatujete.

Je to bohužel pravda. Nerad bych ale mluvil o sobě. Chápu tento rozhovor spíše jako povídání o některých úsecích souvisejících s historickými událostmi naší obce a speciálně s částí Zákolan, která se jmenuje Vystrkov, kde jsem se narodil. Byl bych rád, aby to byly události, které nejsou obecně známé, a které přispějí k poznání naší historie.

Začnu významnou událostí, která se stala kolem roku 1850. Tehdy se stavěla tzv. buštěhradská dráha, která vedla z Kralup do Kladna. (Nevím proč se tak jmenovala, když vede daleko od Buštěhradu). Stavba trati je jistě věc složitá a musí se odstranit mnoho překážek. Také v tomto případě překážely výstavbě tři domy, někde v oblasti křižování trati a bývalého cukrovaru. Byly tedy zbourány a vystavala otázka, kde postavit nové. Volba padla na pozemky za nádražím směrem do Otovic, kde byly jenom pole – s výjimkou mlýna na pravé straně Zákolanského potoka, naproti uhelnému dolu, který se jmenoval Jan. Název této osady je tedy příznačný. Byly jsme vystrčeni z obce, takže jsme Vystrkov. Bylo tam pět domů. Zmiňovaný mlýn, nově postavený domek pro zaměstnance dráhy a domy č. 11, 12 a 26, což jsou původní čísla. Podle ústního podání byly tyto tři domy velmi krásné. Zvláště našemu domu č. 11 se říkalo vila v růžové zahradě. A má ještě jednu zajímavost – majitel se ji vykoupil, aby nemusel jít do prv-

ní světové války. Dům nakonec skončil jako majetek továrny na piana Dalibor. Další osudy Vystrkova až do roku 1920 nejdou ověřit.

Jak a kdy se na Vystrkov dostala Vaše rodina a kdo všechno žil ve Vašem sousedství?

Když se můj otec vrátil z války, nastoupil v Kolči do truhlářství Šnábl, kde se před válkou vyučil. V roce 1920 se oženil s Janou Helebrantovou a 22. 3. 1922 se jim narodil můj bratr Josef. Bydleli u rodičů v Kolči. Zásadní obrat v jejich životě nastal, když otec přijal nabídku pana rady Dudy, majitele továrny na piana Dalibor, aby u nich pracoval. K pracovním podmínkám (170 Kč týdně) patřilo i bezplatné používání domu č. 11 s velkou zahradou. Tatínkovy práce si velmi vážili, protože byl vynikající odborník – půdař, který vytvářel hlavní část piana, což je základní ozvučná deska se soustavou pro napínání strun a ladění. V roce 1928 jsem se narodil já. Dlouhou dobu – vlastně až do roku 1950 – zůstal dům v majetku pianky. Poté byl převeden na obec a vzhledem k nutné potřebě oprav se Místní národní výbor rozhodl, že dům prodá. Kupní smlouva mezi MNV a mými rodiči byla podepsána v roce 1960.

Dům č. 12 patřil státním lesům. Dlouhá léta to byla hájovna, ve které se vystřídala řada vynikajících hajných s rodinami a která měla pro Vystrkov velký význam. Po Sametové revoluci byl prodán (zprivatizován) a po přestavbě, která změnila totálně vzhled, je bývalá hájovna opět na prodej. Dům č. 26 patřil rodině Stádníků. Bylo v něm truhlářství, které už dávno neexistuje a potomci ho prodali. V současné době jej čeká rekonstrukce. Ve jmenovaném strážním domku, který

Prof. Vladimír Vlasák. ■ Foto: archiv pana Vlasáka

patřil ČSD a byl součástí výstavby trati, bydlel celý život jejich zaměstnanec s definitivou pan Nemejovský. Také tento dům byl zprivatizován. Poslední nemovitostí byl mlýn, který někdy ve druhé polovině 19. století vyhořel. Zůstala jenom nízká dvoupokojová budova, stodola a několik chlévů, vykutaných do vysokého valu. Do tohoto torza se na začátku 20. století přistěhovali z Trněného Újezdu manželé Kopeckých, kteří z něj udělali malé hospodářství a zahradnictví.

Pro Vystrkov to mělo velký význam – jak po hospodářské, tak i kulturní stránce. Hospodářské proto, že místní ženy, muži i děti v hospodářství vypomáhali a dále proto, že se jim v roce 1905 narodil syn František, který ovlivnil kulturní i umělecké citění nejen na Vystrkově, ale i v širokém okolí.

Pokračování na straně 2

Rozhovor s panem Vladimírem Vlasákem, perkusionistou a profesorem Akademie múzických umění

Dokončení ze strany 1

Původem obuvník, na vojně hudebník, na Vystrkově kapelník a vynikající učitel hudby. Jen málokdo z okolí nechodil k panu Kopeckému na tzv. odehrávku (na hodinu hudby).

Váš otec pracoval v místní továrně na výrobu pian Dalibor - to ale asi nebyl hlavní důvod, proč jste se věnoval od dětství hudbě?

Musím přiznat, že můj otec nehrál na žádný nástroj a není mi známo, že by někdo z mých předků prokazoval alespoň základní hudební talent. Ten důvod byl vlastně existenční. V roce 1928 byla velká hospodářská krize. Tak jako dnes byla značná nezaměstnanost a řada podniků omezovala výrobu. To postihlo i Daliborku. Tehdy se vyplácel týdenní plat vždy v sobotu. Při té příležitosti bylo někdy zaměstnancům sděleno, aby příští nebo přes příští týden do práce nechodili. To znamenalo šetřit na horší časy.

Protože náš soused byl učitel hudby, matka rozhodla, že kdyby ta situace trvala navždy, měli bychom mít možnost si přivydělat hudbou. To byl důvod, že jsme se s bratrem učili hrát nejprve oba na housle, potom bratr na klarinet a já na bicí nástroje. Toto matčino rozhodnutí zásadně ovlivnilo mojí kariéru.

Říká se, že co Čech, to muzikant. V Zákolanech, ale ani jinde, se dnes příliš hudba nepěstuje - lidé si vlastně ani nezpívají. Čím to podle Vás je?

To je dobou, technickým pokrokem, televizí, počítači, mobily, hudebním průmyslem dopravními prostředky atd. O tom jsme před léty neměli ani ponětí. Pamatuji se, že v roce 1938 jsme měli v kuchyni jedno elektrické světlo a jako jediní v okolí rádio. Museli jsme si vystačit sami. Naprostá většina dětí se chodila učit hrát na hudební nástroje k panu Kopeckému, pravidelně jsme pěstovali dětskou dechovku, doplňovali jsme dechovku dospělých, koketovali jsme s taneční hudbou, na Trněném Újezdě se hrály dokonce operety a také v hájovně jsme hráli dětské divadlo. Dost se v té době četlo. Knihy jsme sice neměli, ale na to jsme měli v Zákolanech knihovnu. Tehdy jsme měli asi více trpělivosti a myslím, že i více času. Přecházel jsem knihu chce čas, naučit se na hudební nástroj dvojnásob a dělá - li to člověk profesionálně, pak je to řešeno. Dnes je to jednoduché. Co potřebuji vědět, najdu na internetu, takže proč bych se to pracně učil.

Vaše umělecká kariéra začala před 65 lety. Byl jste členem významných hudebních těles, pedagogem a především uznávaným hudebníkem - perkusionistou. Řekněte nám něco o Vaší profesní dráze?

To je trochu složitá otázka, která by zabrala mnoho času. Přesto si ale zaslouží, abych jí zodpověděl. Uchýlím se tedy ke zkrácené verzi.

33 let jsem byl jako sólo tympánista členem Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK, se kterým jsem projel prakticky celý svět. Nahrál jsem velké množství gramofonových rozhlasových i televizních snímků a vedle toho jsem se uplatnil i jako sólista. Byl jsem zakládajícím členem a po 12 let uměleckým vedoucím Pražského souboru bicích nástrojů, s nímž jsme uváděli mnoho nových skladeb a připravili řadu nahrávek.

Vánoce mají mnoho vůní

Vánoce mají mnoho vůní, mnoho tajemství, ale i mnoho symbolů. Někteří z nás si neumějí představit Vánoční svátky bez ozdobeného stromčku, jiní bez kapra na talíři, někteří rok co rok rozkrojují jablíčko, aby jim hvězdička zvěstovala pevné zdraví do celého nastávajícího roku. Jedním z prastarých zvyků je stavění betlémů. Jejich tradice sahá až do 13. století. Tehdy sv. František z Assisi chtěl zprostředkovat blízkým lidem zážitky ze Svaté země, kterou navštívil a pro svoji vánoční bohoslužbu vyrobil jesličky, k nimž přivázel oslíka a vola. Tato scénérie o Kristově narození se lidem velice líbila a rychle se šířila i do ostatních kostelů. Do našich krajů je přivezli jezuité v roce 1560 do kostela svatého Klimenta v Praze. Jednotlivé figurky znázorňovaly celý příběh od narození až po příchod Tří králů a dle biblického příběhu čteného v kostelích se jednotlivé figurky přeskupovaly. Tehdy to byla především výsada kostelů, kam je chodili obdivovat věřící a těšili se na nové a nové figurky. V domovech

Taneční orchestr Františka Kopeckého v roce 1946. Na snímku nahoře: Arnošt Přibyl (kontrabas), Ota Zavřel (pozoun), Karel Strnad (trubka), Vráfa Bělka (trubka), Ota Brejtník (klavír); dole: Vladimír Vlasák (bicí nástroje), Marie Šebková (zpěvačka), František Kopecký (kapelník), Josef Vlasák (alt saxofon), Antonín Kopecký (tenor saxofon), Ota Stříbrný (alt saxofon).

Souběžně s uměleckou činností jen o 2 roky méně jsem byl pedagogem bicích nástrojů na pražské konzervatoři. 30 let jsem tedy sloužil dvěma pánům. Celý umělecký život jsem se zabýval interpretací symfonické, komorní i sólové hudby a zároveň pedagogickou činností. To spojení pedagoga a výkonného umělce bylo velmi šťastné. Vychoval jsem celou řadu vynikajících perkusionistů, kteří působí v našich profesionálních orchestrech. Například v České filharmonii je to celá skupina bicích nástrojů: Daniel Mikolášek, Pavel Polívka, Petr Holub a Miroslav Kejmar.

Dnes už se dostává hráčům na bicí nástroje vážnosti a respektu. „Bubeníci“ už nemohou být doménou diletantů - naopak, obtížnost, náročnost a rozsah tohoto oboru vyžaduje nejvyšší vzdělání. Dlouhá léta byla konzervatoř nejvyšším možným vzděláním pro bicí nástroje. Teprve v roce 2000 byla otevřena na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze katedra bicích nástrojů. Je mi ctí, že jsem se na jejím otevření podílel. Osm let jsem byl vedoucím katedry a dá se říci, že za dobu její dvanáctileté existence prokázala výsledky, které potvrdily správnost jejího založení a jsou všeobecně hodnoceny jako velmi pozitivní. Však i naši spoluobčané v Zákolanech se mohli o úrovni absolventů přesvědčit na koncertu U Libuše. Protože na vysokých školách je nutné, aby katedru vedl buď docent, nebo profesor a já byl do té doby jenom

odborný asistent, podrobil jsem se v roce 2003 habilitačnímu řízení na docenta. O pět let později jsem byl jmenován prezidentem republiky profesorem.

V letech 1991 a 1993 jsem byl společně s vynikající americkou perkusionistkou Dr. A. L. Barber na stážích kombinovaných s prezentací české hudby na řadě univerzitách v USA. Po návratu, obohacení novými poznatky, se nám podařilo založit v Čechách Společnost perkusionistů, která se stala součástí mezinárodního společenství se sídlem v USA - Percussive Arts Society. Její činnost znamenala pro bicí nástroje obrovský skok v poznání pohledů hudební i odborné veřejnosti na bicí nástroje.

Náš Betlém

Počátky historie spadají do r. 1948, kdy se rodiče přestěhovali do Šluknova. Maminka, jako členka Místního národního výboru, objevila na skládce jeskyňku a spoustu ručně vyřezávaných figurek, které po složení daly historii Betléma. Po úpravě nás toto torzo provázelo celé dětství. Až přišel r. 1964, kdy ho uviděl můj manžel. Jeho touha po změně byla tak velká, že maminka mu vše věnovala. Doma pak následovala velká anabáze počítání obvodových rychlostí, shánění různých motorků, doplnění

Na závěr dovolte poslední otázku, která ale bude naše čtenáře velmi zajímat - na jaké hudební zážitky se můžeme těšit v příštím roce?

Již po svém prvním vystoupení v Zákolanech studenti z katedry bicích nástrojů přislíbili, že v květnu 2013 přijedou zase. Další koncert bych rád připravil také ve spolupráci s Akademií múzických umění, ale zatím si své plány ponechám jako překvapení.

Protože to byla poslední otázka a Budečské rozhledy vycházejí těsně před vánočními svátky, dovolte, abych vám zákolanským popřál jejich krásné prožití.

■ Lucie Wittlichová

Betlém manželů Gálových. ■ Foto: LW

■ Romana Ondráčková

Prvňáčci v ZŠ Pod Budčí. ■ Foto: archiv školy

V letošním školním roce jsme v rámci školního projektu uspořádali několik výletů do sousedních vesnic. Výlety byly poučné nejen pro děti, ale i pro nás dospělé. Na Trněném Újezdě jsme slyšeli vyprávění o původním využívání statků a pump na vodu, v Otavčicích jsme se dozvěděli, co všechno se vyrábělo v místní sklárně, v Blevicích jsme navštívili starý židovský hřbitov, který je dodnes kulturní památkou a naposledy v Kolči jsme byli na návštěvě v Základní i v Mateřské škole. Objevíli jsme mnoho krásných a příjemných cest a všem čtenářům Budečských rozhledů vycházky do okolí Zákolan můžeme ze srdce doporučit.

Ve středu 24. října děti tradičně spolu s rodiči a učiteli vyšly na Budeč v lampiónovém průvodu v maskách nejrůznějších strašidel a společně vypustily balóny štěstí, které tentokrát za klidného bezvětří bylo možné vysoko na nebi dlouho pozorovat. Po návratu do školy si děti užily taneční veselici v tělocvičně školy a poté oblíbené přespání ve svých třídách.

Procházka budečskou krajinou

Zleva Jan Kolenčík, Václav Čílek, Vladimír Černý a Miloš Černý. ■ Foto: LW

Veliký zájem u obyvatel Zákolan, ale i přátel, kteří do zdejších končin jezdívají, vzbudila procházka za účasti spisovatele Václava Čílka a dalších znalců krajiny a přírody. Nedělního výletu ze Zákolan přes Trněný Újezd do Kovár se zúčastnilo několik desítek lidí, kteří měli příležitost dozvědět se mnoho zajímavostí nejen o rostlinách, ptactvu a zvěři, ale i o historii cest a budečské krajiny. Především pro zastupitele byly velice cenné rady o tom, jak se o krajinu starat. V průběhu vycházky jsme měli možnost konzultovat řadu aspektů péče o lesy a louky, výsadbu stromů, ochranu před invazivními rostlinami apod. Vedle Václava Čílka se výletu zúčastnili Ing. Pavel Bolina, PhD. (odborník na

Opět se nám přiblížil adventní čas a jeho začátek je již tradičně v naší škole a školce spojen s vystoupením dětí na Mikulášské besídce na prostranství u restaurace Libuše. Děti v neděli 2. prosince společně předvedly pásmo písniček a básniček pro své rodiče a přivolaly tak příchod známé trojce – Mikuláše, čerta a anděla – s bohatou nadílkou. Mikulášský podvečer byl i v letošním roce příjemným setkáním pro rodiče i děti.

Ve středu 28. listopadu uspořádaly rodiče v tělocvičně školy „bazárek hraček“ – děti mohly s rodiči za příznivé ceny prodávat hračky, které jsou již pro ně přebytné a zároveň si nakoupit hračky pro své kamarády příbuzné apod. již jako vánoční dárky. Za organizaci a dobrý nápad děkujeme tímto mamince Šárce Štroufové a věříme, že se nám podobnou akci ještě podaří zopakovat.

I tento rok proběhlo pod vedením Lucie Dobešové v pátek 30. listopadu adventní vázání věnců v tělocvičně školy. Rodiče si tam každoročně mohou společně s dětmi vyrobit

adventní věnce i jiné dekorační předměty do své domácnosti a zároveň se příjemně předvánočně naladit. Technickým službám obce děkujeme za dodání dostatečného množství chvoji.

Žáci vyšších ročníků (4.-5.) se na konci listopadu vypravili na výlet do Prahy a v Náprstkově muzeu poznávali blíže život Indiánů. Děti z Mateřské školky a prvního až třetího roční-

ku jely v pondělí po Mikulášském vystoupení do Kladna na představení O kocourovi Mikešovi a měly možnost po skončení představení nahlédnout do divadelního zákulisí. Nyní se děti pilně v dramatickém a hudebním kroužku připravují na vánoční divadelní vystoupení pro své rodiče, které proběhne v tělocvičně školy ve čtvrtek 20. prosince 2012 od 18 hod. Všem přejeme spokojený čas vánoční!

■ Hana Hlinková

Koncert k počtě sv. Mikuláše

V úterý 4. prosince, tedy v předvečer dne, kdy světem chodívá sv. Mikuláš, aby obdarovával dobré a napravoval zlé, se v kostele sv. Petra a Pavla na Budči konal koncert slova a varhanní hudby K počtě sv. Mikuláše. Budeč se stala dalším z více než dvou set padesáti míst naší republiky, v jejichž kostelích, koncertních síních, katedrálách i venkovských kostelících se koncert už konal. Básnickou prózu „O svatém Mikuláši“ vyprávěl její autor, herec a recitátor Vladimír Matějček, který byl kmenovým členem souboru světově proslulého divadla Za branou O. Krejčí, členem souboru Lyry Pragensis a hostem činohry Národního divadla. Skladby J. S. Bacha, D. Buxtehudeho, L. N. Clérambaulta, W. A. Mozarta, J. Pachelbela a J. F. Segerera hrál na varhany Aleš Bárta, sólista Českého rozhlasu, pravidelný host festivalu Pražské jaro a spolupracovník České filharmonie. I přes malou účast návštěvníků mělo vystoupení pana Matějčka na Budči veliký úspěch a je již předběžně domluveno další vystoupení v příštím roce.

■ LW

Motýlí divadelní společnost

Divadelní sezónu v Piance zakončila sehráním tří aktovek *Motýlí divadelní společnost*. Členy souboru, který se již v minulosti několikrát zákolanským divákům představil ve škole a na Budči, jsou mj. Radek a Hana Hlinkovi ze Zákolan. Na snímku Radek Hlinka v roli Manžela a Barbora Masopustová jako Manželka ve hře Neila Simona *Svody*. ■ Foto: M. Drápáková

Obecní info

Požár bývalého cukrovaru v Zákolanech

Obrovskou ztrátou nejen pro majitele, ale pro celou obec Zákolany je zničený objekt bývalého cukrovaru (Energovodu), který podlehl v ranních hodinách 14. listopadu 2012 požáru. Přestože se na hašení požáru podílelo 20 jednotek profesionálních a dobrovolných hasičů, jsou zřejmě nenávratně zničeny hlavní budovy, jejichž konstrukce byly historickou technickou památkou.

Děkujeme všem, kdo se na záchranných pracích podíleli – vedle dobrovolných hasičů především členům technických služeb a školní jídelně.

Z obecních kronik (díl čtvrtý)

Vážení čtenáři, v listopadu letošního roku došlo k jednomu z největších požárů v historii naší obce. Dovolte proto, abychom tentokrát nepokračovali v chronologickém sledu událostí z našich kronik, ale věnovali toto číslo historii Zákolanského cukrovaru. Jeho osud je spojen s obcí Zákolany od roku 1871 a doposud patří vedle bývalého mlýna rodiny Dudových a továrny na výrobu pian Dalibor mezi naše největší architektonické objekty.

Oficiální datum založení cukrovaru je 17. březen roku 1871, kdy byly výnosem c. k. ministerstva vnitra schváleny stanovby akciové továrny na výrobu cukru, kterou společně založili rolníci z okolí Zákolan. Za prvního předsedu byl zvolen Antonín Fiala, rolník z Kolče, druhým a zároveň posledním předsedou správní rady byl pak Jan Záveský. V průběhu prvních tří let se ve funkci ředitele vystřídali J. Engel, N. Martin a A. Mikulejský. Stavbu cukrovaru provedla pod vedením stavitele J. Vrabce karlínská firma Breitfeld & Ewans.

Přestože kapacita cukrovaru rok od roku stoupala, vysoké ceny cukrové řepy zapříčinily její krach a v letech 1874 – 5 zastavení výroby. Od roku 1875 byl cukrovar ve správě První Občanské záložny, od které v roce 1879 koupil továrnu spolumajitel cukrovaru v Berouně pan Šalamoun Heller. Nový majitel provoz modernizoval a cukrovar zažíval úspěšná léta. Technologické novinky umožnily zvýšit kapacitu výroby cukru a výrazně zefektivnit jeho výrobu. Díky výhodné poloze na vodních tocích a vlastním zdrojům energie měl cukrovar dobře vypracovaný systém přepravy surovin v rámci objektu. Hustá síť železnic pak umožnila odvoz surového cukru, přičemž většina výroby směřovala do Anglie. V roce 1903 byla výroba rozšířena o rafinovaný cukr pískový, moučkový a kostkový.

Ve vrcholném období zaměstnával cukrovar přes 300 dělníků a jeho chod řídilo 10 úředníků, pro které byl v roce 1881 postaven dvouposchodový obytný dům. Předáci (vedoucí dělníci) byli ubytováni v blízké kolonii (zbořena v r. 2009). Zaměstnanci měli vlastní podpůrný spolek, do kterého majitel cukrovaru přispíval každému zaměstnanci 1% jeho platu. Zaměstnanci měli zdarma vlastního lékaře, léky a v době nemoci pobírali 60% platu. Všem dělníkům ve výslužbě poskytoval majitel na vlastní náklady byt a palivo. Pro Zákolany, ale i jeho okolí, znamenal cukrovar významný ekonomický přínos a zdroj zaměstnanosti.

Období rozkvětu skončilo smrtí Josefa Hellera v roce 1928. Cukrovar zdědil továrník Strakoš z Vídne, ten jej však dále

neprovozoval a nakonec prodal. Jak jsme se dozvěděli z kroniky v minulém čísle, roku 1935 koupil objekt majitel chemické továrny v Kutné Hoře Rudolf Ryšán a cukrovar přeměnil na drožďárnu. O jejím provozu nemáme mnoho zpráv, v letech druhé světové války zde bylo uskladněno vybavení ze sovětské elektrárny Dněpropetrovsk.

Definitivně drožďárna ukončila svou činnost v roce 1949. Bývalý cukrovar byl zestátněn a po dlouhých jednáních v roce 1951 přidělen národnímu podniku Energostav (později Energovod - EGV) jako sklad materiálu. V padesátých a později v osmdesátých letech přibývají nové skladové haly a kancelářské budovy, které však zdaleka nedosahují architektonických kvalit původní výstavby. Cukrovar patří stále mezi nejvýznamnější zaměstnavatele (v 80. letech cca 30 zaměstnanců), avšak podobně, jako ostatní průmyslové a výrobní objekty spíše chátrá. Rodině Ryšánů byl cukrovar vrácen v rámci restitucí po roce 1989. EGV zde byl ještě po několik let v nájmu, později se haly a ostatní prostory proměnily ve sklady a dílny několika firem a podnikatelů. V současné době je objekt v majetku firmy IIT Trade, a.s., jejímuž majiteli přejeme, aby co nejrychleji překonal důsledky požáru a uvedl objekt do stavu jeho bývalé slávy.

■ Lucie Wittlichová

Příjemné prožití vánočních svátků

a šťastný nový rok

Vám přeji

zaměstnanci

Obecního úřadu Zákolany

Příjdte si zacvičit

V tělocvičně Základní školy Pod Budčí se již skoro každý podvečer koná zajímavá sportovní aktivita. Vítání jsou jak začátečníci, tak pokročilí.

ZUMBA PONDĚLÍ A ČTVRTEK OD 19:00 HODIN
JÓGA ÚTERÝ OD 18:50 HODIN
AEROBIC STŘEDA OD 18:00 HODIN

Třetí sezona tanečních v Zákolanech startuje 29. ledna 2013

V Zákolanech na sále hostince u Libuše začne od ledna již třetí ročník tanečních pro dospělé. Zveme všechny, kteří se chtějí dobře pobavit a přitom naučit tancovat. Minulé dva ročníky tanečních se staly oblíbenými hlavně pro svoji veselou a uvolněnou atmosféru. Poukaz na účast v tanečních lze zakoupit

též jako vhodný vánoční dárek. Pro ty, kteří již taneční základy zvládli, budou kurzy pokračovat kurzem pro mírně pokročilé, který taktéž startuje na konci ledna. Informace o tanečních získáte přímo od tanečního mistra na tel. čísle 603 470 150 nebo na tel. čísle Jiřího Šupa 606 623 306. Těšíme se na vaši účast!

CENA ZNÁMEK NA POPELNICE PRO ROK 2013

NÁDOBA	INTERVAL SVOZU	POČET SVOZŮ ZA ROK / BARVA ZNÁMKY	CENA SVOZU BEZ PRONÁJMU NÁDOBY	CENA SVOZU S PRONÁJMEM NÁDOBY
1201	1 x týdně	52 (modrá)	2 100,00	2 300,00
1201	sezónní	42 (oranžová)	1 900,00	2 100,00
1201	1 x 14 dní	26 (zelená)	1 200,00	1 400,00
1201	1 x měsíčně	12 (fialová)	700,00	900,00
1201	jednorázově	1 (bílá)	70,00	
2401	1 x týdně	52 (modrá)	4 600,00	
2401	sezónní	42 (oranžová)	3 000,00	
2401	1 x 14 dní	26 (zelená)	1 900,00	
2401	1 x měsíčně	12 (fialová)	950,00	
2401	jednorázově	1 (bílá)	110,00	
11001	1 x týdně	52 (modrá)	12 000,00	
11001	1 x 14 dní	26 (zelená)	6 500,00	

CENA ZNÁMEK NA POPELNICE V ROCE 2013 ZŮSTÁVÁ STEJNÁ JAKO V ROCE 2012.

Socha Antonína Zápotockého

Z neděle na pondělí 12. listopadu se obyvatelům Zákolan naskyl neobyklý pohled na sochu Antonína Zápotockého – místo bronzové černě se do podzimního sychravého dne tyčila postava v červeném kabátu a bílých botách. Skupina mladých výtvarníků tímto recesistickým gestem vyjádřila nesouhlas s plánovanými oslavami státníka, jehož minulost je spojena s politickými procesy 50. let. Protože použité barvy byly vodou omyvatelné a socha tak po omytí neutrpěla žádnou újmu, majitel výtvarného díla nepodal trestní oznámení a skutek výtvarníků ze skupiny Kovar bude posuzován jako přestupek. Řada obyvatel Zákolany vyslovila s tímto gestem nesouhlas, neboť považují pomník bývalého prezidenta za významnou památku obce.

KALENDÁRIUM:

24.12. – 22:00 Zpívání na Trněném Újezdu
24.12. – 24:00 Půlnoční mše na Budči

Budečské rozhledy

Budečské rozhledy | periodičita : čtvrtletní | místo vydávání: Zákolany | číslo 24 | datum vydání: 17. 12. 2012 | evidenční číslo : MK ČR E 19506 | název vydavatele: Občanské sdružení Budeč | identifikační číslo: 26630249 | adresa: Kováry 3, 273 28 Zákolany | tel.: 602 617 975 | k vydání připravily: K. Langerová, M. Armstrong, L. Wittlichová | grafický koncept: J. Zajíc | sazba a zlom: K. Zochová | tisková produkce: I. a M. Hájkovi